

Основні підходи до визначення сутності сільських територій

Руда Л.П., к.е.н., старший викладач

Вінницький національний технічний університет

В сучасних умовах відновлення сталого розвитку села з усіма його секторами економік є складним завданням, де першочерговим об'єктом реформування є сільська територія.

Існує декілька поглядів щодо функціонування сільських територій. З одного боку, сільські території розглядаються як один із основних об'єктів аграрної політики держави, іншого – сільські території є незалежним напрямом економічної політики держави. Погоджуємось з думкою, що не можна розглядати дану категорію відокремлено або від сільського господарства, або інших видів господарського життя даної території [1].

Як зазначає Г. Черевко, недостатність теоретичного обґрунтування необхідності та шляхів зрівноваженого розвитку сільських територій значною мірою пов'язана з неадекватністю реальності трактування його сутності та змісту, що має місце як у науковій літературі, так й державних документах. Очевидно, слід виходити з того, що означає територія взагалі – «це частина твердої поверхні Землі з притаманними їй природними та антропогенними властивостями і ресурсами, що характеризуються протяжністю (площею) як особливими видом «просторового» ресурсу, географічним положенням та іншими якостями, є об'єктом конкретної діяльності або дослідження» [2]. Тобто територія – це не лише просторовий ресурс, а й розміщені на ньому всі інші ресурси, насамперед – людські, тобто населення, що проживає на цій території, і ця точка зору поділяється й іншими вченими [3-4]. Звідси основою сільської території є село, а основним системо-утворювальним чинником сільської території є населення цієї території. В свою чергу, сільська територія є складним просторовим утворенням, функціонування якого пов'язано з економічними, екологічними та соціальними явищами, тому в стосунку до

сільської території найбільш прийнятним є окреслення оптимального варіанта її розвитку як зрівноваженого, тобто такого, що передбачає збалансований розвиток трьох вказаних сфер сільської території – економічної, соціальної та екологічної.

Як вже підкреслювалося, основним завданням у процесі розвитку сільської території України має стати створення умов для усестороннього задоволення інтересів тих, хто на цій території проживає і працює, а саме – селян. Інакше кажучи, визначальними в аграрній реформі повинні бути інтереси селянина, а похідними від них – інтереси держави. Йдеться не про протиставлення інтересів держави і селян, а про те, що в умовах трансформації аграрного сектору економіки і його реформування державні інтереси в цій сфері можуть бути реалізовані на практиці лише через задоволення інтересів селянства, інакше будь-які трансформаційні зміни не мають змісту.

Важливе значення у вивченні соціально-економічного розвитку села має розмежування сільської території та сільськогосподарського виробництва. [5]. На думку науковця, ототожнення «сільських територій» і «сільського господарства» принципово невірне. Сільська територія – це певна місцевість з розташованими на ній сільськими населеними пунктами, об'єктами виробничої та соціальної інфраструктури й населенням. Термін «сільське господарство» відображає галузь економіки. Кінцева мета розвитку першої – поліпшення умов життєдіяльності селян, а другої – виробництво продуктів харчування для населення та сировини для промисловості, забезпечення продовольчої безпеки й підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва. В результаті ототожнення цих понять підміняється їх кінцева мета, що вигідно для виробників. Наголошуючи на необхідності вирішення соціальних проблем села, вони отримують асигнування для сільського господарства. Галузеві інтереси виходять на перший план при вирішенні питань бюджетного фінансування, а соціальні проблеми розвитку сільських територій залишаються позаду, бо на них завжди не вистачає грошей. Таким чином, підпорядкування розвитку таких складних систем, як сільські території, лише виконанню завдань продовольчого

забезпечення країни стало причиною занепаду економіки села в цілому та сільськогосподарського виробництва зокрема, погіршенню умов життя селян, розвалу соціальної інфраструктури [5].

Отже, у системі розвитку соціально-економічної інфраструктури територій першочергового розв'язання потребують такі питання, як реформування економічних відносин через проведення радикальних змін чинного порядку фінансування, кредитування, оподаткування та ціноутворення, забезпечення збалансованого розвитку в ході реалізації програм житлового, цивільного та промислового будівництва; технічне переоснащення галузей місцевої економіки з широким застосуванням вітчизняних і зарубіжних науково-технічних досягнень. Але все це потребує найбільш можливого врахування особливостей конкретної економічної території, диференційованої за спорідненими соціально-економічними характеристиками, а не адміністративно-територіально.

Література

1. Жерибор Л. Л. Соціально-економічний стан сільських територій Житомирської області / Л. Л. Жерибор // Вісн. Житомирського нац. агроекологічного університету. – 2011. – № 1 (28) Т. 2. – С. 10–18.
2. Черевко Г. Зрівноважений розвиток сільських територій / Г. Черевко, І. Черевко // Аграрна економіка. – 2010. – Т 3, № 1–2. – С. 77–85.
3. Прокопа І. Сільські території України: дослідження і регулювання розвитку / І. Прокопа // Економіка України. – 2007. – № 6. – С. 50–59.
4. Комірна В. В. Модель змістового наповнення поняття «регіон» / В. В. Комірна // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 12. – С. 63–65.
5. Гром'як Т. Д. Соціально-економічні засади комплексного розвитку сільських територій / Т. Д. Гром'як // Міжнародна інтернет конференція актуальні проблеми економіки, обліку та менеджменту. – Днепропетровск-Коттбус: НГУ-БТУ. – Днепропетровск: Акцент ПП, 2013. – С. 27-29.